

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

Олександр 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

“Туристська робота в школі”

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014.07. Середня освіта (Географія)

освітня програма Географія, Людина і природа та туристська робота

спеціалізація

вид дисципліни вибіркова

факультет геології, географії, рекреації і туризму

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

“7” червня 2021 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Решетченко Світлана Іванівна, доцент кафедри фізичної географії та картографії канд. геогр. наук, доцент.

Робоча програма навчальної дисципліни узгоджена з профільною організацією Харківською обласною станцією юних туристів Харківської обласної ради та органами студентського самоврядування факультету.

Програму схвалено у новій редакції на засіданні кафедри фізичної географії та картографії

Протокол від “7” червня 2021 року № 20

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

_____ (підпис)

Юлія ПРАСУЛ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Географія, Людина і природа та туристська робота

Гарант освітньо-професійної програми Сергій КУЛИШ

Програму погоджено науково-методичною комісією Факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від «7» червня 2021 року № 6

Голова науково-методичної комісії

_____ (підпис)

Олександр ЖЕМЕРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Туристська робота в школі ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 014.07. Середня освіта (Географія).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування у студентів поглибленого розуміння понять та категорій правового регулювання туристської роботи в школі, її можливостей для залучення школярів до туристично-краєзнавчої діяльності та втілення концепції національного виховання, оволодіння сучасними методами здійснення туристичної діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни є набуття знань щодо нормативно-правових засад туристської діяльності в школі, створення культуро-творчого середовища у навчально-виховному процесі, пізнання довкілля, суспільства і особистості, формування особистісних якостей та ціннісних орієнтацій студентів, їх самопізнання та самореалізації.

1.3. Кількість кредитів - 6

1.4. Загальна кількість годин - 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / <u>за вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
30 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	12 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
118 год.	156 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Сформовані компетентності: здатність переносити систему наукових знань у практичну діяльність та площину навчального процесу/предмету, здійснювати структурування навчального матеріалу; здатність проєктувати та організовувати освітній процес, підбирати та реалізовувати форми, методи та засоби навчання, що спрямовані на розвиток здібностей учнів на основі психолого-педагогічної характеристики класу.

знати:

- знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію;

- володіє знаннями про організацію, управління, нормативно-правове забезпечення, соціально-економічні та культурні умови діяльності в освітніх установах;

- ефективно застосовує професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

вміти:

- здійснювати науково-дослідницьку роботу, використовувати науковий інструментарій для проведення теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній та професійній діяльності;

- самостійно здійснює природознавчі й суспільно-географічні дослідження, необхідних для організації практичних занять з географії, в закладах середньої освіти та для позашкільної краєзнавчої та туристичної роботи.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи туристської роботи в школі.

Тема 1. Організація, управління туристської роботою в школі.

Значення, форми туристської роботи в школі. Завдання туристської роботи в школі, нормативно-правові документи, техніка безпеки та управління туристською роботою. Основні нормативно-правові акти в сфері туризму. Закон України «Про туризм». Особливості дитячого туризму. Розвиток туризму і краєзнавства в навчальних закладах. Закон України «Про освіту». Закон України «Про позашкільну освіту». Нормативні акти Міністерства освіти і науки України, що стосуються дитячо-юнацького туризму. Організації туристського гуртка, плани роботи та навчальні програми туристських гуртків (об'єднань). Правила дорожнього руху. Норми поведінки у міському та міжміському транспорті. Протипожежна безпека.

Тема 2. Історія розвитку туризму в Україні. Роль туристських подорожей у формуванні характеру та світогляду молоді. Туризм в системі патріотичного виховання, підготовки молоді до захисту Вітчизни. Органи державної виконавчої влади в галузі туризму. Система дитячо-юнацького туризму в Україні. Центри туризму і краєзнавства учнівської молоді, станції юних туристів, багатопрофільні позашкільні навчальні заклади. Законодавство про об'єднання громадян, дитячі та молодіжні громадські організації. Туристські можливості України: особливості регіонів з розвитку різних видів туризму. Основні форми туристської роботи.

Розділ 2. Форми туристської роботи в школі.

Тема 1. Організація та розробка туристських маршрутів.

Туристична карта, мета створення, зміст легенди. Організація і проведення туристських походів: комплектування груп, розробка маршруту, оформлення похідної документації, спорядження. Поняття про методику збирання та обробки матеріалів. Зміст завдань туристським групам від керівника. Дослідження на місцевості. Охорона природи в умовах походу. Правила санітарії та гігієни. Перша долікарська допомога. Похідна аптечка.

Тема 2. Краєзнавчі дослідження. Опис краєзнавчих досліджень. Зміст і методика краєзнавчих спостережень з історії, географії, біології, екології, літератури і інших навчальних дисциплін у відповідності до місцевих умов. Вивчення і охорона пам'ятників історії і культури. Природоохоронна діяльність. Види пам'ятників. Використання пам'ятників історії і культури у навчальній і виховній роботі. Техніка проведення краєзнавчих спостережень і їх фіксація: складання описів, збір зразків для колекцій, відео- і фотозйомка, замальовки у походах, складання схем ділянок маршруту, нанесення уточнень і виправлень на карту маршруту. Правила збирання і зберігання природних матеріалів. Рідкісні і ендемічні рослини і тварини. Природоохоронна діяльність.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи туристської роботи в школі.												
Тема 1.	43	6	10			27	40	2	2			36
Тема 2.	41	8				33	44	4				40
Разом за розділом 1	84	14	10			60	84	6	2			76
Розділ 2. Організація туристської роботи в школі .												
Тема 1.	54	8	18			28	48	4	4			40
Тема 2.	42	8	4			30	48	2	6			40
Разом за розділом 2	96	16	22			58	96	6	10			80
Усього годин	180	30	32			118	180	12	12			156

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Порівняльний аналіз навчальних програм туристських гуртків (об'єднань). Заповнення журналів обліку роботи. Складання проекту кошторису проведення заходу, роботи об'єднання.	4	2
2	Організація туристського гуртка. План туристської роботи гуртка (навчального закладу). Створення учнівського активу.	6	2
3	Робота з туристичною картою.	2	2
4	Дослідження підприємств своєї місцевості.	4	2
5	Розробка маршрутів для походів в обраному виді туризму в різних регіонах України. (Організація туристичного маршруту).	4	2
6	Розробка різних видів маршрутів одно- (двох) денних походів. Туристський побут. Організація харчування у поході.	4	2
7	Організація краєзнавчої стежки. Ведення щоденників досліджень у поході. Підготовка звіту про краєзнавчі спостереження.	6	
8	Розробка меню з врахуванням різноманітності, споживчої цінності та калорійності продуктів харчування. Складання калькуляції харчування.	2	
	Разом	32	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (підготувати тези основних питань до розділів курсу)	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Підготувати тези Закону України «Про туризм» як спеціальний нормативно-правовий акт.	9	10
2	Підготувати тези організаційно-правових вимог щодо здійснення туристичної діяльності.	10	12
3	Аналіз правового регулювання безпеки туризму.	10	12
4	Аналіз заходів безпеки під час туристської роботи в школі.	9	10
5	Підготовка тез «Туристські можливості України» (за регіонами)	10	12
6	Розробка плану туристської роботи в школі	9	16
7	Розробка туристського походу	9	16
8	Розробка туристського маршруту	10	12
9	Складання по топографічній карті план-схеми пішохідного переходу	10	14
10	Складання плану-програми екскурсії на об'єкт	10	14
12	Складання плану (програми) пішої екскурсії по району міста	10	14
13	Складання плану-програми автобусної екскурсії по району області	10	12
	Разом	116	156

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені планом.

7. Методи навчання

Методи навчання: лекції з презентаціями, практичні роботи, самостійна робота студентів згідно з програмою курсу здійснюються шляхом перевірки виконаних практичних завдань, а також перевірка самостійної роботи студентів за допомогою поточної перевіркової роботи.

За умов адаптивного карантину навчання в Каразінському університеті може проводитися у формі змішаного або дистанційного із застосуванням платформ для відеоконференцій Zoom, Cisco Webex, Google Meet.

8. Методи контролю

До методів контролю належать: задача розрахунково-графічних робіт; тестовий контроль – поточний і підсумковий.

Самоконтроль - методичні розробки до відповідних розділів курсу містять завдання для самопідготовки, питання для самоконтролю, тести, які дозволяють студентам особисто проконтролювати повноту засвоєння ними теоретичного матеріалу курсу та виявити проблемні моменти.

Поточний контроль :

- експрес-контроль передбачає розгорнуту текстову відповідь на запропоновані питання із використанням відповідної термінології, наведенням прикладів, обґрунтуванням викладених положень;

- контроль самостійного виконання практичних завдань творчого характеру дозволяє виявити здатність студента застосовувати в роботі нестандартні підходи;

- усне опитування під час практичних занять контролює якість засвоєння теоретичного матеріалу, дозволяє виявити здатність студентів узагальнювати набуті знання;

- контроль роботи з базами даних дозволяє оцінити здатність студентів до комунікації, їх вміння належним чином використовувати новітні комп'ютерні технології для отримання, аналізу та поширення географічної інформації, а також вміння належним чином оприлюднити ту її частину, яка має найбільшу науково-практичну цінність;

- контроль результатів самостійного виконання контрольної роботи дозволяє виявити ступінь підготовки студентів до самостійної науково-дослідної діяльності.

Підсумковий – залік передбачає письмову відповідь на поставлені питання

Поточний контроль за виконання практичних робіт

Кожна робота оцінюється у 5 балів: 5 балів за успішного виконання роботи, 4 бали - незначні помилки, 3 бали – неточне виконання роботи, 2 бали – за умов, що робота виконана на половину.

Загальна сума балів за практичні роботи становить 40 балів, ще 5 балів є додатковими за виконання самостійної роботи.

Поточний контроль за виконання проміжного тестового контролю – всього 15 балів

Оцінка	Бали	Результати оцінювання
5	15-13	ставиться у випадку, коли студент вільно володіє програмним матеріалом курсу в повному обсязі; ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів; залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі виконання лабораторних робіт
4	12-11	відрізняється від оцінки «відмінно» тим, що студент допускає окремі помилки і неточності, які не впливають на загальний характер відповіді. Програмний матеріал знає добре, відповідь є послідовною
3	10-8	студент відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів; допускає значні помилки
2	7 та менше	студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в предметі

До підсумкового семестрового контролю (екзамен) допускаються студенти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та за поточну навчальну діяльність набрали не менше 60 балів .

Підсумковий семестровий контроль (екзамен) – 40 балів

Чотирівнева оцінка	Бали	Результати оцінювання
5	40-36	ставиться у випадку, коли студент вільно володіє програмним матеріалом курсу в повному обсязі; ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів; вирішує надане індивідуальне завдання
4	35-32	відрізняється від оцінки «відмінно» тим, що студент допускає окремі помилки і неточності,

		які не впливають на загальний характер відповіді; програмний матеріал знає добре, відповідь є послідовною; робить незначну помилку в індивідуальному завданні
3	31-20	студент відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів; допускає значні помилки в розрахунках індивідуального завдання
2	19 та менше	студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в предметі, не може виконати індивідуальне завдання

9. Схема нарахування балів

Підсумковий семестровий контроль

		Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума	
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання			Разом
T1	T2	T1	T2					
10	15	10	10	15	-	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

9.	Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
		для екзамену
	90 – 100	відмінно
	70-89	добре
	50-69	задовільно
	1-49	незадовільно

Рекомендована література

Базова

1. Збірник методичних рекомендацій організаторам дитячо-юнацького туризму. – Харків, 2018 – 240 с.
2. Луначек В.Е., Багач С.В. Управління туристсько-краєзнавчою роботою у загальноосвітніх навчальних закладах. – Навчально-методичний посібник. – Харків, 2011. – 45 с.
3. Підготовка команд гуртківців до змагань і походів.- Харків, 2018. – 2124 с.
4. Мандруюємо рідним краєм, Харків, - 2017. – 210 с.
5. З досвіду роботи відділу туризму та спортивного орієнтування з підготовки керівників походів зі школярами. - Харків, 2017. – 234 с.

6. Питання техніки безпеки у велопоході. – Харків, 2018. – 124 с.
7. Техніка безпеки у водному поході. – Харків, 2017. – 34 с.
8. Робочий зошит для практичних занять гуртків туристського напрямку. – Харків, 2017. – 100с.
9. Биржаков М.Б. Введение в туризм. — СПб. : Издательский торговый дом Тера", 1999. — 192 с.
10. Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року.
11. Истомина П. И. Туристическая деятельность школьников: Вопросы теории и методики. – М.:Педагогика, 1987. – 96 с.
12. Константинов Ю.С. Теоретичні основи програмно-методичного забезпечення закладів додаткової освіти дітей туристсько-краєзнавчого профілю.: Дисс. . канд. пед. наук: / Ріс. між. акад. туризму. М., 1999 .- 181 с.
13. Костриця М. Ю. Обозний В. В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. - К.« Вища школа ». 1995. – 224 с.
14. Освітні технології: навч. – метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг.ред.О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
15. Остапеч-Свешніков О. О. Система туристсько-краєзнавчої діяльності загальноосвітньої школи: Автореф. дис. . док. пед. наук. -М., 1989.-33 с.
16. Серебряй С. Туристсько-краєзнавча робота: проблеми і перспективи //Краєзнавство. Географія. Туризм.– 2008. – № 24 – С. 6 – 8 .
17. Туризм в школі: Книга керівника путешествия /И.А.Верба, С.М.Голицин, В.М.Куликов, Е.Г.Рябов.– М.: ФИС, 1983. – С. 139 – 146.

Рекомендована

1. Програма забезпечення захисту і безпеки туристів / Затверджено постановою Колегії державного комітету України з туризму від 08.10.1996 р. № 96/5.
2. Закон України «Про туризм» від 18 листопада 2003 року.
3. Вишнеvsька Ю.В. Інформація в сфері сільського туризму / Сучасні тенденції розвитку національного законодавства України: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (19-20 травня 2011 р., м.Київ, Україна) Упор. к.ю.н. доц.О.М.Гончаренко. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2011. - 452 с., С.100-102.
4. Правила проведення туристичних подорожей з учнівською та студентською молоддю України, затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 24 березня 2006 р. №237.
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2008 року «Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів» / Офіційний вісник України від 22.08.2008 р.- 2008., № 60, стор.27, ст.2041.

10. Інформаційні ресурси

1. st.kharkov.ua – Харківська обласна станція юних туристів
2. <https://pidruchniki.com> › turizm › normativno-pr. – Нормативно-правові акти туристичної діяльності.